

črešnje; potem se pa vleže pod hruško. Toda nič mu ni bilo kaj dobro. Prihajale so mu čudne slabosti in težilo ga je v želodcu, kakor da bi bil s svincem napolnjen. Pa trpel je, češ, bode že prešlo. Ležal je in čakal, da bi mu bilo bolje. Pa vrag si ga vedi, bolezen ni kar nič ponehala, ampak vsak hip se hujšala; ko je bilo čas gnati koze, videl je, da jih ne more.

«Bodem pa jutri dalje pasel», potolaži svojo pastirsko vest in se vleže v kočo na posteljo.

Nečem na drobno popisovati, kako mu je bilo. Samo to povem, hudo mu je bilo, da se je zvijal na postelji od bolečin in žejalo ga je, a niti kaplje vode ni imel, da bi nekoliko potolažil silno žejo. Mislil je, da je pred zadnjo uro, in pri tej grozni misli mu je utripalo srce in vznemirjala se je kri, da je bil radi smrtnega strahu ves moker.

«Oh, da bi imel vsaj jednega človeka pri hiši, da bi ne bil tako sam, da bi

mi kaj postregel, in bi se pomenil z njim», vzdihoval je in mislil, koga bi imel pri sebi.

In kar hipoma, kakor bi se bila utrnila zvezda na jasnem nebu in se spustila na zemljo, zasveti se mu nekaj v glavi, neka čudna, nova, nenavadna misel, katere se je skoro ustrašil. Ta misel je bila — čujte! — ženitev. In iz te nove misli so se porodile v njegovih možganih še druge, vabljive misli. Mislil je, da bi mu potem nikdar več ne bilo tako dolgčas, kakor nocoj, in še druge ugodnosti in olajšave so mu prihajale na um. Kuhati bi ne bilo treba, prati tudi ne, in še marsikaj drugega ne, in sam bi se takrat oddahnil in odpočil. Tako je mislil in mislil.

D drugega dné ga je pustila tista strašna, smrtna bolezen, toda pustila ga ni misel na ženitev.

Sklene ženiti se, čim najprej se bode mogel.

(Dalje prih.)

Voditelja kmetov.

(Črtica iz časa kmetovskih uporov. — Spisal M. Š.)

I.

Začetkom 16. stoletja so bili za našo domovino žalostni časi. Mogočna gospôda, ki je imela takrat vso oblast čez podložnike, mučila je uboge tlačane dostikrat le preveč. Ni se čuditi, da je zbok tega sicer mirni kmet popustil oralo ter zagrabil za vile, motiko in drugo tako orodje, da je rabi zoper gospôdo. Najbolj se je širil upor l. 1516. po Dolenjskem in sosednem Štajerskem ter tam popustil marsikak spomin na

opustošenem polju in propalih kmetijah. Konec vsem takim uporom je bil običajno za kmete jarem, še hujši od prejšnjega, jarem, ki je upornike globoko ponižal in pokazal, da si sami ne smejo delati pravice.

V teh burnih in negotovih časih je stalo za Savo, ne daleč od tam, kjer pri teka vanjo zelena Mirna, veliko kmetijsko poslopje Vrtnikovo. Njega gospodar Matevž je bil po vsej soseski znan za

najboljega gospodarja in vzornega kmeta. A kar je posebno važno: Vrtnik je bil v vsej okolici jedini samostojni kmet. Oženil se je in s hlapci obdeloval zemljo, katera je bila prav blizu doma. Imel je sina-jedinca, ki pa je bil še mlad. Živel so mirno in zadovoljno. Ko se je pa tedaj začelo gibanje zatiranih kmetov na sosednem Štajerskem, bil je tudi Vrtnik kmalu na strani upornikov, če tudi mu gospôda ni delala krivice. V tistih časih je veljal značaj pravega moža dosti več nego-li dandanes. Ni se čuditi, da je bil naš Vrtnik kmalu v zvezi z onimi, ki so se na tistem okoli Brežic posvetovali in zbirali, da udarijo na gospôdo. Videl je, kako neusmiljeno je dostikrat gospôda ravnala s tlačani, in hotel se je za nje postaviti v bran. Ko je bil čul, da se ima pri Brežicah vršiti kmetovsko posvetovanje, hitel je tje, da vse natanko pozvé. K takemu koraku pa Vrtnika vendar ni vodila le zgolj ljubezen do bližnjega, ampak tudi ponos; nezavisni kmetje so bili imoviti pa ponosni, ker so bili redki.

Bilo je mrzlo jesensko jutro. Gosta megla je ležala nad Savo, da bi jo človek skoro rezal. Od Vrtnikovega doma zdrdra voz, v kateri sta bila vprežena dva lepa konja. Na vozu sedi Vrtnik sam. Hotel je, da bi nihče ne zvedel, kam ga danes vodi pot in s čim se peča, dokler se ne dokonča delo. Med potjo je mnogo premišljal, in konja sta zložno korakala, dokler ju ni vsprodbedel z hičem.

Ni še bilo dosti dneva, ko se je ustavil Vrtnik v Krškem. Kmalu se dobila s starim znancem Ilovarjem, Krškim meščanom stare korenine. Pogovarjala sta se nekaj na tistem, kakor bi se bila že davno preje o stvari menila.

«Torej ti greš naravnost v Brežice?»

«Da.»

«In jaz grem s teboj. Samo počakaj me toliko, da se napravim in da kaj použijem. Predno bode pol ure, pa sva že onkraj Save.»

«Dobro», pravi Vrtnik, «samo glej, da se ne zamudiš preveč; stvar je nujna, in oprezna morava biti.»

Kmalu potem sta zopet stekla konja po beli cesti iz Krškega proti Brežicam, kamor se je danes mudilo našima popotnikoma.

Na mestu, katero je bilo že preje dogovorjeno, našla sta isti dan mnogo kmetov-velikašev iz vseh bližnjih krajev Dolenjske in Štajerske. Vse je navdajala jedna misel: «Rajši umremo, nego delamo tlako gospôdi!» Pozdravljali so se tu iz raznih krajev kmetje, posestniki in tlačani, in sklenili udariti jo na gospode ter poiskati si pravic. «Kdor ne dela, naj ne jé», tako so se oglašali nekateri; «gospôda ne dela nič, vendar živi, in kakó živi! Vsak dan dobiva vsega v obilici; karkoli si izmisli, to ima. Mi pa, ki delamo, nimamo dostikrat niti ob praznikih zabele. Stvar se mora predrugačiti, in če pademo mi, bode se pa boljše godilo vsaj našim otrokom», govorili so zopet drugi. Slednjič pridejo do sklepa. V Konjice, kjer se je vršilo jednako posvetovanje, odpošlje se takoj poslanec z glasom, da je vse pripravljeno. Med tem časom naj se preskrbi orožje in naznani oddaljenim ljudem, da se gotovo udeležé velikega naskoka na Brežice, glavni tabor gospôde.

Vrtnik je obljubil, da vse preskrbi po svoji okolici; tako so obljubili tudi drugi. Ko se še dogovoré, da nihče ne izdá gospôdi teh nakan, razgubili so se kmetje na vse strani. Le nekaj se jih je še dalje posvetovalo, in med temi sta bila Vrtnik in Ilovar. Dogovorili so se, da se popelje Vrtnik takoj v

Konjice naznanit ondi izid zborovanja pri Brežicah, in da med potjo pozvé, kako je z gospôdo, osobito v Celju. Vrtnik obljubi, da nalogo dobro zvrši. Naposled še Ilovarju naročé, da po Krškem mestu in okolici vsodbuja ljudi za upor in čez tri dni sporoči Vrtniku, od njega pa zvé poročila iz Konjic in Celja.

Zvečer se je peljal Vrtnik zopet sam za Savo proti domu, ter premišljal dogodke tistega dné. Vse je bilo tiho, le šumenje savskih valov mu je prihajalo na uho.

II.

Odrpto srce in odrpte roke
Imej za trpečega brata.

Gregorčič.

Po cesti od Krškega proti severu jezdi samotni potnik. Osedlal je konja, ko se je jelo mračiti in je nad reko legla megla, zajahal in urno ostavil starodavno Krško mesto. Ko pride nekoliko iz mesta, pusti konju vajeti in mirno na njem sedeč jaše v temno noč naprej. Duša pa mu je bila napolnjena s srdom in sovraštvom do gospôde. Kadar zagleda na levi ali desni strani savskega brega grajščino in v njej svetlo luč, zbóde ga pogled v srce, pa jame govoriti: «Pač ne bodete dolgo več živelj mirno, kakor ste doslej. Nevihta se vam zbira nad glavami, in treski bodo švigali v kratkem iz nje. One žuljave roke, ki ste jih sklepali v sužnost, oprostite se bodo v kratkem, tedaj pa gorjé ti, gospôda! Saj usmiljenja nisi poznala z nami, povsodi je veljala le kruta oblast: ali tvoja oblast se ti bode odvezla za vselej in dala nam, meščanom in kmetom; od nas pa ne pričakuj milosti! Dedje naši so orali zemljo, preobračali so rjavo prst na vse strani, da so dobili obilnega pridelka: ali komu? Jedinj gospôdi, katera pa jim ni privoščila nikakega poboljška. Sedaj ležé naši dedje

v zemlji, katero jedino jim je privoščila gospôda. Grob, jedini grob ostaja tlačanu po trudapolnem delu. Ha, gospôda, stvar se skoro predrugeči!»

Vspodbode konja. Naš jezdec je Ilovar, Krški meščan, ki gré k Vrtniku, da pozvé, kakó je opravil v Konjicah in kaj je čul v Celju.

Ko pride do Vrtnikovega doma, zavije naravnost na dvorišče, oddá ondi konja hlapcu, potem odide v hišo. Ko je bil domači hlapec čul, da je nekdo prijezdil, skoči urno na dvorišče in pozdravi prišleca, gospodarjevega znanca.

«Ta je pa pozno prišel», misli si hlapec sam pri sebi. «Pač ima tehtne opravke; sicer pa je tudi naš gospodar postal nekako sam zase. Gre, pa ne pové nikomur, kam, niti kdaj se vrne. Jaz ne vem, kako se more človek tako hitro izpremeniti.»

Tako je modroval hlapec; prišlec Ilovar pa je bil med tem že v hiši pri prijatelju, ter se ž njim pogovarjal o znanih nam rečeh.

«Torej si vse dobro opravil?» vpraša Ilovar prijatelja.

«Dobro», odgovori Vrtnik, «a sitnostj bode obilo. Zdi se mi, da se gospôdi nekaj domneva, vsaj od daleč.»

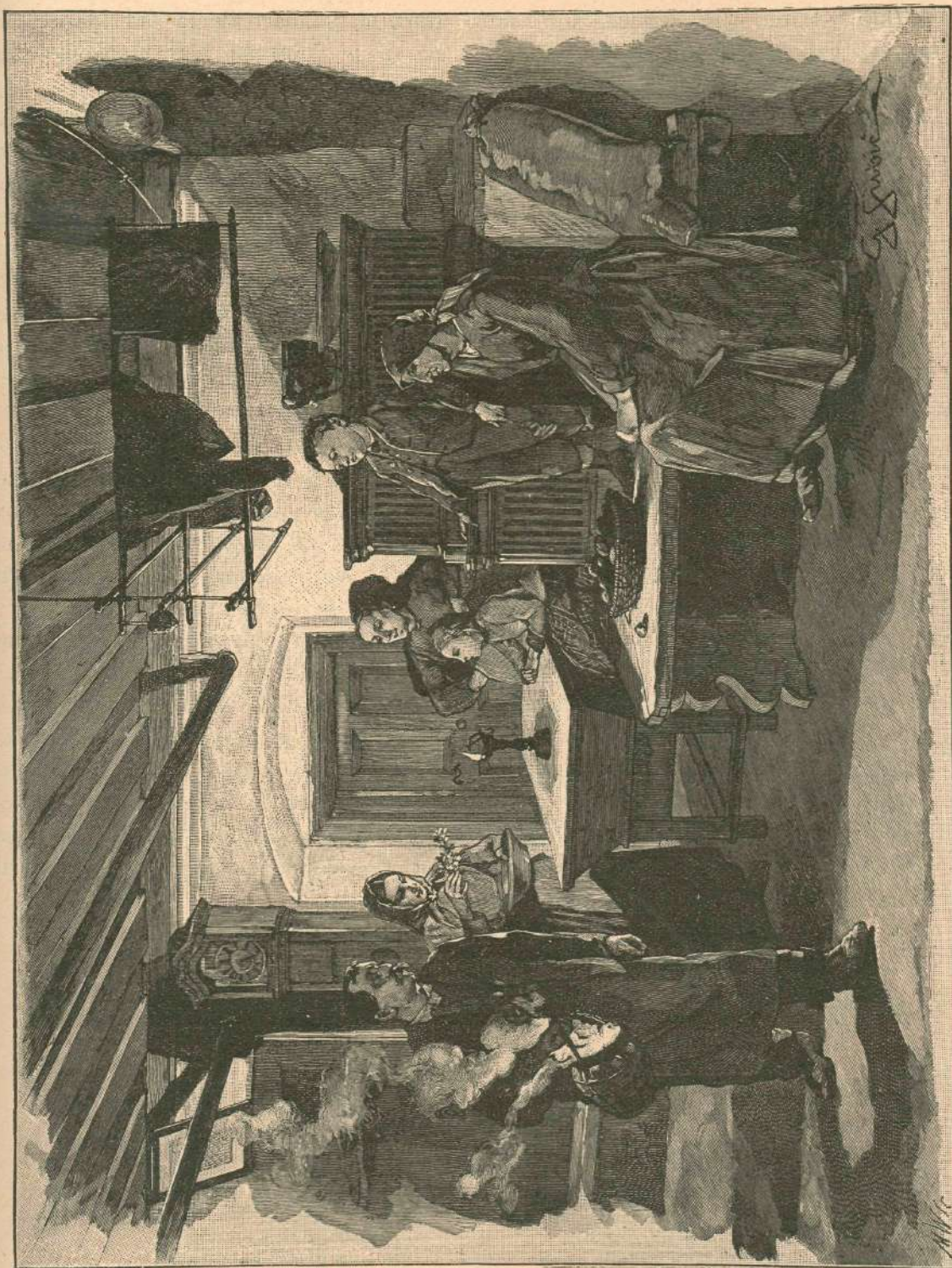
«Kako misliš?»

«Zvedeli so že od nekodi naše nakane in oborožujejo se proti nam.»

«Ne verujem, saj gospôda vendar ne ve prav za prav, kaj namerjamo. Tudi smo se zadnjíč posvetovali dovolj na skrivnem.»

«Res je», veli Vrtnik, «in jaz ne strašim rad, a rečem ti, da nam je treba obilo opreznosti, ker sicer je vsa stvar brez uspeha. Takih mislij so tudi v Konjicah in rekli so, da moramo paziti na vsako najmanjše gibanje gospôde, in ako bi kaj opazili, nemudoma naznaniti tjekaj.»

«Gotovo je, velim ti, oprezni moramo dragi Vrtnik, zakaj, ako se količkaj zbo-
biti, pa tudi bati se ne smemo ničesar, jimo, po nas je, in vse naše delo se

Božično kajenje pri Slovencih. (Narisał Jurij Šubic.)

poruši na nas. Gospôda se bode sicer misli, da se nam ne posreči naš poskus!
branila na vse moči, ej, pa nikar ne Jaz pa somišljeniki moji v Krškem smo

vsi za geslo: Rajši umremo, nego delamo tlako gospôdi! Dovolj so nam že škodili, sedaj naj se pokoré pod trdimi našimi pestmi. Ako sedaj ne dosežemo svoje stvari, izgubljeni smo za vselej. A ne bodi nam žal, saj delamo za dobro stvar, za pravico.»

Tako sta se pogovarjala Vrtnik in Ilovar pozno v noč. Svetilka, ki jima je razsvetljevala temoto, jela je že skoro pojemati, kar opomni Ilovarja, da mu treba zopet oditi.

Hlapec pa je med tem večkrat prišel na dvorišče pogledat, ali še gori luč v sobi ali ne, in ugibal je, kaj bi pač mogla ta dva skupaj imeti, da se pogovarjata tako dolgo v noč. Ravno je stal sredi dvorišča, ko se luč v sobi premakne, in zdi se mu, da odhaja tujec. Urno skoči v hlev ter se vleže naravnost v posteljo in se dela, kakor bi spal. Prijatelja prideta v hlev in se pogovarjata o svoji stvari.

«Pst, môlči», pravi sedaj Vrtnik polglasno prijatelju, «hlapec utegne čuti, in veš, grajščinski hlapec je bil nekdam.»

Vrtnik dregne hlapca, in ta se oglasi, kakor da bi se bil ravnokar vzbudil, skoči pokoncu ter hiti odvezat konja.

«Torej zdrav!» veli Vrtnik, «do Krškega ni ravno prav daleč, kmalu bo-

deš doma; stori vse, kar sva se dogovorila.»

Zadnje besede je izgovoril Vrtnik bolj tiho, ali vendar jih je čul hlapec, ki pa se je delal še bolj zaspanega ter šel v hlev nazaj.

Ilovar je jezdil zopet proti Krškemu v gosti megli, ki se je prostirala nad Savo. Premišljal je vso stvar in bil precej navdušen, ker sta bila z Vrtnikom večkrat pogledala v kupico in pila na zdravje kmetov in njihovega upora proti gospôdi. Sam ni vedel, zakaj je tako hitro prišel v mesto. Njegov konj je pri prvi hiši vzbudil petelina, da je zamahal s perutnicami in zapel svojo navadno pesem, oznanjujoč novo jutro.

Vrtnik je po odhodu prijateljevem odšel v sobo in kmalu zaspal. Njegov hlapec pa ne tako. Čul je besede gospodarjeve: «Grajščinski hlapec je bil nekdam», in te mu niso šle iz glave.

«Kaj vraga pomeni to», dejal je sam pri sebi, «nisem-li bil vedno zvest? Sem-li zato kaj slabši, ako sem pošteno služil v grajščini? Ej, Vrtnik, morda se še kdaj pokesaš, da si izustil take besede in nisi zaupal poštemu hlapcu. Morda bi ti bil kdaj še dober tvoj hlapec, ki je nekdam služil v grajščini.»

(Konec prih.)

Ljubezen domovinska.

Gotuje v daljno naj tujino,
Pred sabo zrè naj rostni kraj,
Ljubiti svojo domovino
Vsakdó dolžan je vekomaj.

Zlató naj devlje, svilo náse,
Obleke prosi naj solžán,
Ljubiti pesmij rôdnih glase
Vsakdó je vekomaj dolžán.

Lasé mu venec slave kiti,
Živi naj zábljen od svetá,
Svoj jezik je dolžan ljubiti,
Kdor ni brez srca, brez duhá,

Saj čut ljubezni domovinske
Prinesel sabo je vsakdó,
Ko prve glase materinske
V zibelki čulo je uhó.

A. M.

Zlatorepka pa zabavljati čez župana. Zagoričani so se smejali, ko so zvedeli, da Kobaležev Matija ni dobil dovoljenja; strahovito so se norčevali, ter mu privoščili to nezgodo. Matija je bil ves obupan. Koze je pasel in molčé pod hruško ležal. Šel ni nikamor in govoril ni z nikomer. — Ako zadene dva člo-

veka jednaka nesreča, združi ju tesneje. Tudi Matija in Zlatorepka sta bila sedaj še trdnejše volje, da se ne popustita, ampak vzameta, naj velja, kar hoče.

«Še prosil naju bode, da se vzemiva, ta godrnjač županski», tako se je na posled potolažil Matija, zakaj navade ni imel, da bi jezo dolgo kuhal. (Konec.)

Voditelja kmetov.

(Črtica iz časa kmetovskih uporov. — Spisal M. Š.)

III.

Ne boj, — mesarsko klanje.

Prešéren.

Med časom, ko se godi naša povest, poslali so ubogi stiskani kmetje dolenski in štajerski poslance v mesto Augsburg, da bi ondi izprosili pomoči od cesarja Maksimiljana I. Cesar pa je bil takrat sam v velikih stiskah, zato ni mogel ustreči ubogim kmetom; pač pa jih je tolažil, da hoče po potu pravice poravnati njihove pritožbe, ako se mirno vrnejo domov.

To pa je bilo le še hujše netilo za upornike. Ne le da so odslej še bolj besneli, temveč delali so zaroto malo da ne očito. Gospôda po gradovih in mestih je to kmalu zvedela in jela se je bati za življenje. Prizadevala se je, da bi o pravem času uničila naklepe nezadovoljnežev.

Hipoma pa udari upor očitno na dan. Najprvi so bili Kočevci, ki so zapalili mesto in ubili svojega gospodarja Jurija Thurna. Za njimi se vzdignejo druga mesta in trgi, poženo iz gradov gospôdo in se neusmiljeno zmaščujejo nad vsakim, ki se jim je postavil v bran.

Tudi za Savo je jelo kmalu vreti. Ilovar in njegovi meščanski somišljeniki so ščuvali meščane in bližnje okoličane, Vrtnik pa je hujskal kmete po svoji okolici; tako so delali tudi drugi. «Maščujmo se!» to je bilo geslo vsem vstašem; gospôdo so namerjali potolči, zase pa pridobiti «staro pravdo».

Ali tudi gospôda ni držala križem rôk. V Ljubljani in v Celju so se bile zbrale glavne čete brambovcev in kmalu pomaknile proti jugu za Savo. Pri Brežicah se je imel vršiti boj z uporniki, tukaj je bila njihova moč.

Vrtnika v tem času ni bilo skoro nikoli doma, vedno se je vozaril okrog. Odhajal je večinoma po noči in tako tudi prihajal. Bal se je namreč, da ga sicer ne opazi gospôda in ne prepreči lepih načrtov. Postal pa je Vrtnik med tem tudi precěj osoren in zbadljiv z domačimi ljudmi. Zena mu ni mogla nikoli prav storiti, in ravno tako ne družina. Kadar se je po noči odkodi pripeljal, razjezil se je nad hlapcem, ako ga ni

bilo hitro poleg, in sila ga je ozmerjal. Hlapec se mu je nekaj časa izgovarjal, ali ko je videl, da vse nič ne pomaga, naznanil je, da pojde od hiše. Ko je kmalu potem odhajal, pretil je na tihem Vrtniku: «Čutil boš še nekdanjega grajščinskega hlapca!»

Tako je prišel polagoma mesec september l. 1516. Do tega časa se je moralo vse dovršiti, kakor je bilo dogovorjeno. Uporniki so pobrali motike, sekire, vile in kose ter hiteli proti Brežicam, da se ondi odloči boj za «staro pravdo».

Toda kmetje se niso nadejali tolike obrambe. Od vseh stranij so namreč privreli cesarski vojaki, združeni z brambovci, katere sta poslali Kranjska in Štajerska. Pričel se je boj, ne boj, ampak pravo «mesarsko klanje». Na tisoče kmetov je padlo pod meči, puškami in topovi izvežbanih vojakov. Upornikov kri je v potokih lila v bistro Savo, ki je takrat krvava tekla proti sosedni Hrvaški. Kolikor jih niso potolkli vojaki in brambovci, zajeli so jih žive in povezali, da dobé na gradovih — kakor so rekli grajščaki — zaslužen kaznen. Hudo je bilo tedaj kmetu. Mislil je, da dobi staro «pravdo», toda bridko se je varal. Jarem ga je žulil še huje, zlasti zato, ker sedaj ni imel več upanja, da bode kdaj boljše.

IV.

Tvojoj žrtvi krvca naša.

Preradović.

Takoj po oni usodni bitki pri Brežicah se je pričelo natanko preiskovanje, kdo je prav za prav zanetil upor, in kateri so bili glavni stebri njegovi. Popraševalo se je od grajščin pa do zadnjih koč po zelenih dolenjskih in štajerskih hribih. Kadar gre ljudem za kožo, tedaj povedó vse; tako se je zgodilo tudi tukaj. Gospôda je uklenila in pozaprla

v kratkem na stotine tlačanov, da pozve od njih voditelje uporne množice. Zvedeli so jih mnogo in odpeljali v Ljubljano, ali pa jih ohranili v ječi v Krškem. Nekoga pa niso dobili, in ta je bil Vrtnik. Da-si je njegov drug in zaveznik Ilovar že davno sedel v ječi, vendar ga ni izdal, hoteč rajši sam umreti, nego še njega ugonobiti. Mislil je: Vrtnik je še mlad in bode lahko še kaj koristil ubogim tlačanom. Pa tudi nad Vrtnikovo glavo so se zbrali oblaki in tudi njega je uničila nevihta. Njegov nekdanji hlapec, kateri je bil odšel od hiše grozeč se gospodarju, bil je njegov izdajalec. Nikoli ni mogel pozabiti, da mu Vrtnik ni zaupal, ker je nekdanj služil v grajščini, in zato se je srdil nad njim. Pa tudi kasneje se mu je Vrtnik hudo zameril, ko je svojo jezo stresal nad njim, dasi tega hlapec ni bil zaslužil.

«Koliko mi daste», vprašal je na neki grajščini, ko mu je vinska kaplja zlezla že v glavo, «pa vam povem jednega glavnih upornikov?»

Pač ni pomislil nesrečni hlapec, kaj je takrat zinil, zakaj kmalu je ležal v temni grajščinski ječi, da se prihrani za odgovor prihodnji dan.

Drugi dan je povedal vse, kar je vedel in znal. Izdal je, kako sta se Vrtnik in Ilovar po noči shajala ter pozno v noč posvetovala, kako sta na tihem kovala naklepe proti gospôdi.

Sevé, da je bila gospôdi ta hlapčeva izjava všeč. Po Vrtnikovem nekdanjem hlapcu so zvedeli mnoge reči, ki jim doslej še niso bile znane. Imeli pa so v pesteh zopet jednega izmed kmetovskih velikašev, kateri bode natančno odgovarjal zastran svojega početja. Zvedeli so tako za zvezo med uporniki v Konjicah in Brežicah; bili so uverjeni, da je pri njej posredoval Vrtnik, največji prijatelj kmetov.

Dva dni potem pošlje gospôda ljudi do Vrtnika, naj ga pripeljejo v ječo v Krško; ondi naj počaka nadaljne obsodbe. Vrtnik je sedel pred svojo hišo in se grel na solncu, ki je tako blagodejno svoje jesenske žarke pošiljalo na zemljo. Ničesar hudega se ni nadejal, najmanj pa, da bi ga iskala gospôda, o kateri je mislil, da ničesar ne vé o njegovem dejanju; o Ilovarju je bil prepričan, da ga ne izdá. Ko pa zagleda od daleč grajščinske ljudi iz Krškega, že spozna, kaj to pomeni. Počaka jih pred hišo, poslušá povelje gospôde in se takoj uda njih zahtevam. Odvedó ga v Krško, naj se zagovarja zaradi svojega početja, osobito zaradi ponočnih shodov z Ilovarjem in hujskanja po okolici. Motila pa se je gospôda, misleč, da bode vse zvedela od njega. Dasi tudi preje Vrtnik ni bil poseben junak, kazal se je sedaj vendar, da se ne straši niti najhujše kazni. Ko vidi gospôda, da od njega ne more zvedeti ničesar, pošlje ga kmalu z Ilovarjem vred v Ljubljano, naj ga tam sodi višja gosposka. Deli so ju na voz, posadili zraven nju stražo, ter ju odpeljali proti Ljubljani po isti cesti za Savo, po kateri sta še pred kratkim časom hodila kmetovska prijatelja drug k drugemu kovat naklepov in navduševat se za uspešno delovanje v korist ubovega tlačana.

V Ljubljani so oba zaprli v temno ječo. Večkrat pa so hodili popraševati, kako se godi velikašema in njunim rešenim kmetom. Oba sta na taka vprašanja hladnokrvno molčala, najmanjše otožnosti ni bilo videti na njunem obrazu.

Bila sta prepričana, da sta dobro hotela ubogim tlačanom, in da bi jim bilo gotovo zasijalo solnce boljše bodočnosti, da se niso tako žalostno okršili njuni naklepi.

Mesec dnij po prihodu v Ljubljano sta prišla na zatožno klop. Obdolžena sta bila hujskanja in ščuvanja kmetov zoper gospôdo in njene pravice. Za tako dejanje je bila odločena smrt. Oznanila se jima je obsodba, ali ustrašila se je nista. Ilovar itak ni imel mnogo več pričakovati na svetu, Vrtnik pa tudi, dasi je bil mlajši, ni izgubil poguma. Skrbela sta ga le na domu uboga žena in mladi sin, ki bodeta užila pač obilo bridkih ur zaradi njega, toda tudi ta žalost ga ni potrla.

Predno se je imela zvršiti smrtna kazen, spravila sta se z Bogom, obžalovala sta svojo pregreho, potem pa mirno položila glavi — pod krvnikov meč.

* * *

Tu sem ti podal, dragi bralec, malo sliko kmetovskih „puntov“ v začetku 16. stoletja, hoteč ti le nekoliko označiti ono strašno dóbo, v kateri se je prelilo toliko krvi na slovenski zemlji. Sava je takrat krvava tekla proti jugu. To je le začetek onih žalostnih dogodkov, ki so s krvavimi črkami zapisani v po-vestnici naši, katere bode pomnil še pozni rod. Še to povem, da so v bojih za slobodo tlačanov v poznejših letih bili mnogi voditelji izmed potomcev obeh tu opisanih mož: Vrtnika in Ilovarja.

